

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Sølund 2019

Højreklik her og vælg Skift billede for at indsætte billede eller logo

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

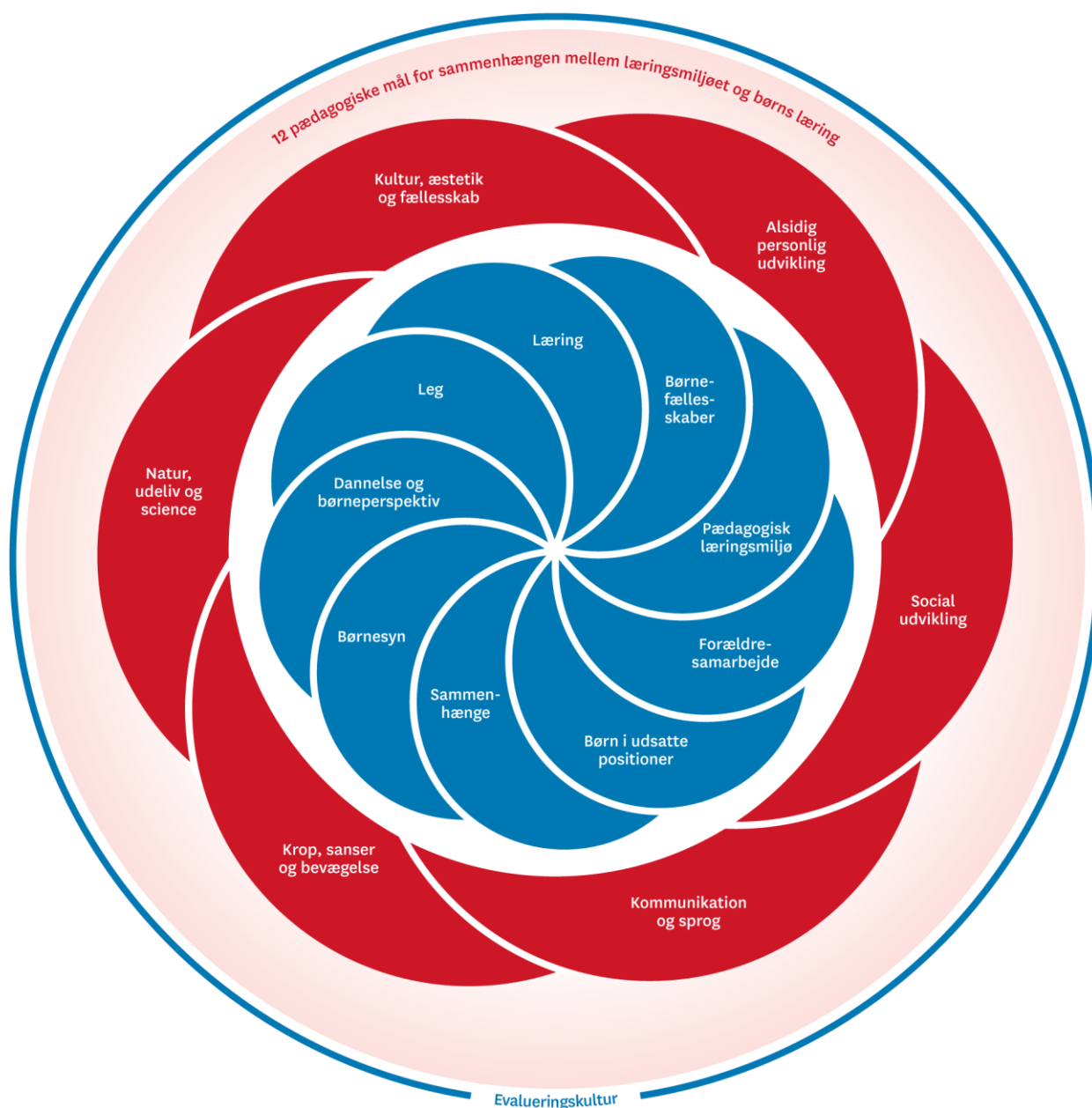
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *slette*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Børnehuset Sølund er en integreret daginstitution med 86 børn i alderen 0-6 år - 36 vuggestue- og 50 børnehavebørn beliggende i Ryesgade på Indre Nørrebro.

Sølund ligger ved Søerne på grænsen til Østerbro og Indre By og vi har derfor børn fra flere forskellige bydele udover lokalområdet på Nørrebro. Sølund hører til Guldberg Skoles distrikt og arbejder sammen med skolen, fritidsinstitutionen og de omkringliggende institutioner om børnenes overgange.

Børnehuset Sølund er bygget sammen med Plejecenter Sølund, som vi samarbejder med om traditioner, rytme og sang.

Sølund har 19 engagerede ansatte - mænd og kvinder; unge og ældre; nye og erfarne – heraf en kerne af ansatte, som har været med til at fastholde og udvikle Sølunds pædagogiske principper og fundament gennem mange år.

Sølund har desuden en samarbejdsvillig og engageret forældregruppe, som indgår i tæt samarbejde om deres børns trivsel, udvikling, læring og dannelse.

I Sølund har vi organiseret vuggestuebørnene i 3 aldersopdelte grupper: Lille-, Mellem- og Storebasen. På den måde tilgodeses det enkelte barns og børnegruppernes trivsel, udvikling og relationer bedst.

Børnehavebørnene er opdelt i to aldersintegrerede grupper, som på skift er 14 dage hjemme på Nørrebro og 14 dage i vores udflytterbørnehave på landet i Jægerspris.

Sølund er en daginstitution i ét plan med to afdelinger og med direkte adgang til legepladsen gennem en stor fælles garderobe. Indretningen og strukturen giver mulighed for fri bevægelse og rummene er funktionsopdelt, så de tilbyder børnene forskellige læringsmiljøer afstemt efter alder og børnesammensætning.

Børnene har mulighed for at bevæge sig imellem og "besøge" de to afdelinger, så vidt det hensigtsmæssigt for de børn der hører til i afdelingen.

Legepladsen er lettilgængelig og et læringsmiljø, som er åbent så meget som det er muligt i løbet af dagen.

Vi vægter det gode børneliv højt, hvilket for os handler om:

- det levede liv i nuet fyldt af fordybelse i leg, samvær, relationer og aktivitet
- en ustresset udfoldelse af samspil i relationer og mellem mangfoldige personligheder
- at blive respekteret for den man er og kunne udvikle sig i samspil med voksne og børn i små og store fællesskaber
- et liv med tryghed og beskyttelse samt tilpasse udfordringer i samspil med nærværende, kærlige og empatiske voksne
- en frihed til selv at kunne vælge og kunne bevæge sig frit inden for tydelige rammer
- en mulighed for at mødes på tværs af aldre og knytte venskaber

Legen og børnenes personlige og sociale udvikling har et særligt fokus i Sølund.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv:

I Sølund ser vi børn som unikke, ligeværdige, kompetente og kommunikative personligheder.

Vores forståelse af barnet som kompetent og kommunikativt tager afsæt i Daniel Sterns udviklingspsykologiske tilknytningsteori og Jesper Juuls forståelse af det kompetente barn.

Ifølge Daniel Stern er barnet født med et indre "drive"; en vilje og evne til at kommunikere og ville samspillet med sin omverden allerede fra fødslen. Det er barnets altafgørende forudsætning for overlevelse med blikkontakt at kunne knytte kærlige bånd til betydningsfulde voksne. Gennem det tætte samspil mellem det lille barn og den voksne udvikler barnet forståelse for sig selv og sin omverden. Det er gennem den tidlige tilknytning i de første 2 år - i mødet og samspillet med betydningsfulde voksne - at barnets grundlæggende personlighed og tilknytningsmønstre dannes. Her har vi en vigtig opgave i mødet med barnet og familien.

I Sølund arbejder vi med tryghedscirklen som fælles ramme for at forstå børnenes mønstre og reaktioner og med hvordan vi understøtter børnene i at udvikle tryk tilknytning. Gennem vores spejling, afstemning og italesættelse af barnets indre tilstande og følelser lærer barnet sig selv at kende og dannes gennem samspillet – dette præget af det temperament, de forudsætninger og vilkår det er født med og ind i.

Inspireret af Jesper Juul forstår vi barnet født med en personlig integritet, men også med en stærk trang til at samarbejde for at høre til i fællesskabet. Barnet har således en indre konflikt mellem integritet og samarbejde, som udspiller sig i samspillet. Barnet vil enten "kæmpe" for retten til at stå fast ved sine grænser eller opgive sig selv for fællesskabet. Ud fra denne betragtning er barnets reaktioner altid meningsfulde i samspillet.

Barnet har allerede fra fødslen et personligt "sprog" og personlige grænser, som det har brug for at blive mødt i som forudsætning for at kunne indgå i fællesskab med andre. Vi skal som betydningsfulde voksne i barnets liv understøtte barnets selvafgrensning (integritet). Barnet er en unik

person og "ekspert" på sine egne oplevelser og skal respekteres og anerkendes herfor. Vi skal i praksis se bag om barnets intentioner og behov og forstå dem fra barnets perspektiv.

Det er vores mål, at barnet gennem at blive mødt med anerkendelse og respekt for dets integritet vil udvikle en kerne af selvværd, som rustet det til at kunne indgå i og vedligeholde relationer samt være tro mod sig selv i de valg og udfordringer, det møder i det komplekse samfund, det vokser op i.

Læring:

Læring kan defineres som en proces, der resulterer i ændring i et menneskes adfærd, holdninger og værdier. Læring henviser således til processen, der foregår inden i personen, når man lærer noget.

Læring har kun fundet sted, når personen kan forholde sig på nye måder i forskellige situationer.

Steen Larsen beskæftiger sig med tre forhold, der har betydning for om læring kan finde sted:

1. Man skal selv være aktiv. Man lærer noget når man arbejder.
2. Man lærer noget, når man er engageret og følelsesmæssigt optaget af noget.
3. Det, der skal læres, skal være tilpasset til det, som man kan i forvejen - den nærmeste udviklingszone.

I Sølund ser vi det som vores vigtigste opgave at sørge for at børnene tilegner sig nogle alsidige kompetencer – at de får fyldt "rygsækken op med de bedste muligheder - som fundament for at kunne mestre deres liv nu og i fremtiden.

Vi betragter legen som et vigtigt lærings- og udviklingsrum for børnene.

Legen er først og fremmest børnenes eget udtryk; en for børnene selvvalgt og lystbetonet aktivitet, som indeholder en glæde og tilfredsstillelse i sig selv.

Børnene er selv aktive, engagerede og følelsesmæssigt optaget af det de er i gang med, når de leger og naturligt udfordrer sig selv i forhold til deres individuelle udviklingsniveauer. De tre forhold, der betyder noget for læring.

Gennem den fri selvorganiserede leg tilegner børnene sig kognitive, sproglige, kropslige, personlige/følelsesmæssige og sociale kompetencer. Legen er en øvebane og et eksperimentelt rum hvor børn - og børn og voksne - kan prøve sig selv og hinanden af på mangfoldige måder.

I Sølund er strukturen også en vigtig del af vores læringssyn. Inddelingen af børnene i aldersopdelte baser i hhv. vuggestue gør, at vi kan skabe udviklings- og læringsmiljøer, som er tilpasset børnenes udviklingstrin.

De aldersintegrerede grupper i børnehaven giver børnene mulighed for at lære af hinanden og børnene er stillads for hinandens udvikling og læring.

De åbne døre giver børnene mulighed for selv at søge ældre børn at spejle sig i og naturligt at søge nye udfordringer i huset - følge deres eget "udviklingsdrive".

De voksnes rolle i børnenes læring:

Det er de voksnes rolle at støtte og udfordre det enkelte barn ud fra dets nærmeste udviklingszone, så det trives, lærer, udvikler selvværd samt evnen til at indgå kompetent i fællesskab med andre mennesker.

Det er de voksnes rolle at skabe læringsmiljøer som giver muligheder for udvikling og læring hos det enkelte barn og børnegruppen.

De voksne skal:

"Gå foran" ved at skabe rammer for og stimulere læring gennem tilrettelæggelse og styring af aktiviteter, der understøtter udviklingen hos det enkelte barn og børnegruppe ud fra nærmeste udviklingszone.

"Gå ved siden af" ved at gå på opdagelse, undres, undersøge og søge viden sammen med børnene med en legende tilgang præget af nysgerrighed og spørgsmål.

"Gå bagved" ved at iagttage og gennem vejledning understøtte børnenes egne initiativer og udvikling af børnenes kompetencer i den selvorganiserede leg.

Børnefællesskaber:

Børnefællesskaberne er et vigtigt omdrejningspunkt for børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Børnefællesskaber og læringen i børnefællesskaberne er derfor højt prioriteret i Sølund – det være sig hele institutionen som det store fællesskab, over børnegrupperne til helt små fællesskaber som fx venskaber bestående af et par børn.

Vi ser grundlæggende på, at al læring som afhængig af den relationelle kontekst, hvorfor relationerne med de voksne samt dynamikkerne i børnefællesskaber, og hvordan disse giver barnet deltagelsesmuligheder, bliver af afgørende betydning.

Det er vores opgave at sikre alle lige muligheder for at deltage i fællesskaber på baggrund af deres forudsætninger og på en måde, så de føler sig betydningsfulde i og oplever sig som en del af fællesskabet.

Allerede ved modtagelsen af barnet på Lillebasen i tilknytningen til de voksne og institutionsmiljøet har vi øje for relationerne mellem børnene. Vi arbejder med at skabe relationer først til den voksne og et enkelt andet barn for herefter at udvide det til flere børn – og voksne. Dette sker med afsæt i observationer at børnenes spæde initiativer til kontakt med hinanden og deres umiddelbare samspil og dynamik.

Vi arbejder med både at understøtte børnene i de relationer, som allerede eksisterer, de som vi ser spirer frem og være potentielle venskaber på længere sigt, men også med at udvide børnenes blik på nye relationer, som de ikke selv har øje for.

Strukturen med aldersopdelte grupper i vuggestuen giver mulighed for, at børnene følges i deres børnefællesskaber i hele deres vuggestue- og børnehaveliv.

Ved overgangen til børnehaven skal børnene fordeles i de to børnehavegrupper, hvorfor et af de vigtigste kriterier for fordelingen er børnenes allerede eksisterende eller potentielle muligheder for venskaber. Børnene flyttes som princip altid sammen med mindst et andet barn.

Det giver potentielt set mulighed for at skabe nogle stærke og langvarige venskaber.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hele atmosfæren – stemningen de voksne skaber i deres interaktion og samspil med børnene hele dagen igennem samt deres tilknytning og relationerne der opstår heraf – er vigtige læringsmiljøer vi er optaget af i Sølund.

Samarbejdet med forældrene er ligeledes en del af læringsmiljøet (se forældresamarbejde).

Vi arbejder med læringsmiljøer hele dagen fra modtagelsen af børnene om morgenen over alle de daglige rutiner, til børnenes egen selvorganiserede leg, voksen- og/eller børneinitierede aktiviteter inde og ude, til eftermiddagsstunden, hvor de sidste børn bliver afhentet.

Strukturen og organiseringen er en vigtig del af læringsmiljøet.

Sølunds pædagogiske principper: Åbne døre, børnenes frie bevægelighed og aldersintegration:

Åbne døre betyder ikke at dørene altid er åbne, og at børnene ikke har voksne og børn de er mere knyttet til. Udgangspunktet er, at børnene har en frihed til at vælge til og fra og opleve medbestemmelse i deres hverdag ud fra deres udviklingsniveau.

De åbne døre giver børnene mulighed for at søge udfordringer og lære i fællesskaber med store og små og heraf udvikle sociale kompetencer.

De åbne døre og børnenes fri bevægelighed gør, at børnene i dagligdagen blander sig med hinanden aldersmæssigt, hvilket giver voksne og børn i hele huset et gensidigt kendskab til hinanden. Børnene oplever på den måde alle voksne, som nogle der er tilgængelige i dagligdagen.

Det er vores erfaring gennem mange år, at når der sker forandringer – i personale- eller børnegruppen – bliver børnene mindre sårbare overfor om personalet ændrer placering i huset.

Udvalget af børn er større, når dørene åbnes og arealet udvides, og der er flere voksne til rådighed.

Vi har valgt at strukturere børnene på baser med aldersopdelte grupper i vuggestuen og aldersintegrerede grupper i børnehaven.

I vuggestuen giver dette gode muligheder for en tryk modtagelse og tilknytning af de mindste børn og deres familier til institutionen. Vi kan tilgodese det enkelte barns udvikling samtidigt med

at vi kan tage afsæt i et nogenlunde ensartet udviklingsniveau i gruppen af jævnaldrende i planlægning og valg af aktiviteter og leg.

Vuggestuebørnene gives mulighed for at bevæge sig rundt i huset uden at blive rendt over ende af børnehavebørn. Det skal være trygt for dem at kunne gå på opdagelse og erfare deres omverden med deres voksne som sikker base.

Børnehavebørnene skal kunne have en hverdag uden konstant hensyntagen til vuggestuebørnene. Det sker gennem aktiviteter og fysiske læringsmiljøer som kun er for børnehavebørn fx værkstedet.

Børnehavebørnene er inddelt i grupper med 3-6-årige for at bevare det pædagogiske princip om aldersintegration, hvor børnene kan lære af hinanden store som små – både hjemme og når de er i udflytteren.

Vuggestuebørn og børnehavebørn har deres baser, hvor de hver især er velkomne på hinandens præmisser. Børnene kan gå på "besøg", lege, spise og deltage i aktiviteter – under hensyntagen til de børn, der hører til basen. Børnene gives på den måde mulighed for at "gå ind og ud af sin alder".

Aldersintegration og husets struktur bevirker, at børnene på tværs af aldersforskelle har stor glæde af hinanden – både inde og ude. Små børn knytter venskaber til hinanden, og i en daginstitution er der mange venner at vælge imellem. Den åbne struktur gør det muligt for børnene at søge venner udenfor deres egen base.

Rutiner:

Vi ser de daglige rutiner som vigtige læringsmiljøer for små børn. Rutinerne er tilbagevendende hver dag og er derfor en stor kilde til læring og barnets oplevelse af tilknytning, fællesskab, selvverd og mestring.

I rutinerne arbejdes der bevidst med alle læreplanstemaerne, børnenes dannelse, børne- og læringssyn samt børneperspektivet.

Aktiviteter og leg:

Leg og en legende tilgang i aktiviteter er en vigtig del af børnenes hverdag i Sølund. Legen er børnenes egen drivkraft, er lystbetonet og et rum for at eksperimentere og gøre sig erfaringer med sig selv og andre på samt tilegne sig alsidige kompetencer.

Leg og aktivitet er i højere grad voksenstyret og guidet i vuggestuen end i børnehaven grundet børnenes udviklingsniveau. Der tages udgangspunkt i og gives plads til det børnene er optaget af i nuet. Det børnene er optaget af, leg og aktiviteter bruges til at skabe fælles opmærksomhed som forudsætning for, at børnene udvikler evnen til at koncentrere og fordybe sig og lære.

Legen i vuggestuen (de 0-2-årige) handler om at undersøge og være nysgerrig sammen med barnet – have fokus på fælles opmærksomhed - og om at understøtte børnenes initiativer overfor samværet med hinanden og være følelsesmæssigt tilgængelig for barnet når det gør sig erfaringer på godt og ondt.

I vuggestuen er aktiviteterne og rutinerne en ramme om hverdagen, som er fleksibel i forhold til børnenes aktuelle behov lige nu og her.

I legen mellem de 2-3-årige vuggestuebørn bliver relationerne endnu mere betydningsfulde og lysten til at lege sammen træder mere frem. Børnene er dog fortsat egocentriske og har brug for de voksne sætter rammer, inspirerer og guider dem i legen med hinanden for at det kan lykkes. Børnene opdeles i mindre grupper så børnene kan understøttes i at udvikle sig og lære i og af legen.

I børnehavealderen bliver legen mere fri og selvorganiseret og et læringsmiljø for udvikling af alsidige kompetencer:

Gennem legen bearbejder barnet indtryk, følelser, oplevelser og erfaringer det har med omverden, med andre og med sig selv, og på den måde udvikles dets personlighed. Det afprøver sig selv følelsesmæssigt, spejler sig i andre og kan bruge legen til at skabe psykisk balance hos sig selv. I den selvorganiserede leg kan alt lade sig gøre. Her er det muligt for barnet at eksperimentere, udforske, sprænge grænser, fantasere, abstrahere, blive udfordret, fordybe sig, fortabe sig, være kreativ, se muligheder, finde løsninger – i samspil og fællesskab med andre.

I legen opstår den tilstanden - som kaldes flow- hvor man bliver opslugt af noget og bliver ét med det, man er optaget af. Her opstår ægte fordybelse. I denne fordybelse udvikles kreativiteten, som er grundlag for innovation – at skabe noget helt nyt.

Legen danner ramme for udvikling af barnets sociale kompetencer. Legen kan betragtes som et træningsrum for den sociale ageren i den virkelige verden nu og på længere sigt.

Barnet kan i legen øve sig i at kunne afstemme sig i forhold til andre ved at læse legens koder. Det betyder at kende til timing, at kunne gøre sin entre, at kunne byde ind med noget (relevant afstemt i forhold til sammenhængen) og tage imod den anden (at kunne give og tage imod hos de små), at kunne forhandle og vedligeholde legen, at kunne give sig og holde fast på sit, at kunne indleve sig i en anden, forstå den anden og vise omsorg, at kunne kommunikere, at kunne mægle (konfliktløse), at kunne handle (hente hjælp), at kunne knytte sig og at kunne være en del af et fællesskab og venskab.

I legen trænes de kommunikative og sproglige kompetencer. Børnene øver sig i at læse og forstå andres nonverbale og verbale udtryk og signaler, at kunne anerkende hinanden (se, læse og forstå hinanden), at kunne udtrykke sig (verbalt/nonverbalt) og at blive forstået, forhandle og løse konflikter ved brug af sproget, at bruge legesprogets former (skift fra datid til nutid) og at udvikle sprogets nuancer gennem samtale.

Børns læring er fra fødslen forbundet med kroppen og det er herfra al læring har sit udgangspunkt. Barnet lærer verden at kende gennem sine sanser og ved at handle og gøre kropslige erfaringer. Kropslige kompetencer handler om at bruge sig selv, at eksperimentere med kroppen og lære dens grænser at kende, at blive kropsbevidst og kende til kroppens formåen og begrænsninger. Alt dette foregår naturligt i legen.

Børn overleverer legekultur (fælleslege, rollelege) til hinanden; de udtrykker og bearbejder kulturelle oplevelser (teater, eventyr, film, historier) gennem leg. I mødet med hinanden i legen lærer de forskellige familiemæssige og etniske kulturelle normer og værdier at kende. Børnene er i legen selv skabende og eksperimenterende med forskellige udtryksformer fx sang, dans teater, optræden.

Som en naturlig del af børns udendørs leg indgår børns læring om natur og naturfænomener. I udeleg sanser og eksperimenterer, undersøger og afprøver børnene naturens muligheder og begrænsninger. Legen i naturen åbner mulighed for kreativitet og brug af naturens materialer som

rekvisitter i legen. Naturen åbner mulighed for fordybelse og udvikling af forestillings-/abstraktionssevnen, samt forundring over og lysten til at vide, hvordan "det hele" hænger sammen.

Praksisfortællinger – under udarbejdelse

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

I Sølund har vi den tilgang at alle familier er forskellige og derfor også har brug for og skal mødes forskelligt.

Når vi modtager børn, modtager vi familier. Forældrene er de vigtigste i barnets liv, og derfor vores vigtigste samarbejdspartnere.

Vi har ved modtagelsen af alle familier i institutionen et samtalekoncept, hvis formål er at få et tidligt kendskab til familiens allerede levede liv, vilkår og forudsætninger samt sikre tryghed og tilknytning mellem forældrene og de voksne i institutionen i overgangen mellem hjem og institution.

Vi bruger KBHBarn til den overordnede kommunikation mellem forældre og institution, men primært til orientering og praktisk kommunikation. Samtaler om barnets trivsel og udvikling tager vi ansigt til ansigt.

Forældrene er den ene halvdel af det partnerskab vi har omkring opgaven med at understøtte barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse og vi har sammen fokus på hvad de og vi henholdsvis gør og kan gøre i hjemmet og i institutionen for at støtte og udfordre barnet i nærmeste udviklingszone. Vi bruger tryghedscirklen som referenceramme sammen med forældrene for hvornår barnet skal støttes og udfordres og med et blik for om forældrene har brug for støtte eller udfordring i deres lederskab som forældre.

Gennem mundtlige fortællinger fra hverdagen har vi løbende dialoger om barnets trivsel, og hvad det er på vej til at udvikle og lære. Forældrene kan følge med i barnets levede liv og generelle trivsel og udvikling i vuggestuen eller børnehaven.

Forældrene inddrages i møder – også med tværfaglige samarbejdspartnere – når der opstår behov for at drøfte barnets trivsel og udvikling yderligere og finde frem til et fælles ståsted og retning for handlinger i hjemmet og institutionen.

Undervejs i barnets liv i institutionen har vi samtaler i forbindelse med overgangene mellem hjem-institution, Storebasen-børnehaven og børnehave- fritidshjem/skole.

Vi bruger et videnoverdragelsesredskab samt trivselsvurderingen (TOPI) i samarbejde med forældrene som udgangspunkt for at drøfte barnets trivsel og udvikling samt hvad barnet er på vej til at lære (NZU).

Forældrene inddrages både i hverdagen og på forældremøder i, hvordan den aktuelle børnegruppe og - sammensætning ser ud, og hvad det betyder for dynamikken.

Der er 2 årlige forældremøder samt 4 forældrerådsmøder. Herudover har vi traditioner som høstfest, julefest, afskedsfest for de kommende skolebørn. Forældrerådet står desuden for forældre-kaffearrangementer i sommerhalvåret og arbejdsdag i kolonihaven.

Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

I Sølund har vi en dialektisk grundforståelse af inklusion.

Dette betyder, at vi forstår og arbejder med inklusion på en måde, hvor barnets adfærd forstås forårsaget af en vekselvirkning mellem barnets medfødte indre forudsætninger og de sociale kontekster og samspil det indgår i.

Barnet har nogle individuelle biologiske forudsætninger, men miljøet er af afgørende betydning for, hvordan barnets ressourcer og udfordringer træder frem. Vi ser relationen mellem barn og voksen og mellem børnene som omdrejningspunkt for udvikling og læring, hvorfor vi i høj grad arbejder med barnets udfordringer i fællesskabet.

Vi har fokus på at sætte de rette betingelser for alle børns deltagelse og udvikling i fællesskaber så længe som muligt i flest mulige læringssituationer.

Det er det pædagogiske personales ansvar og fornemmeste opgave at skabe et læringsmiljø for ALLE børn, som er præget af kærlige og tillidsfulde relationer, hvor der er plads til menneskelig integritet og forskellighed i fællesskabet.

I Sølund gælder dette for ALLE – børn, forældre og medarbejdere.

Forståelse af udsathed

Udsathed betyder for os at være i en udsat position.

At befinde sig i en udsat position har stor betydning for det enkelte menneskes trivsel, sundhed, udvikling og selvforståelse, og den kan forandres i samspil med andre mennesker i sociale fællesskaber. Om det lykkes afhænger af kvaliteten af de relationer og fællesskaber vi tilbydes og indgår i. Det er derfor vores opgave at skabe inkluderende læringsmiljøer, hvor barnet – og

forældrene – bliver støttet og "løftet" ind i og af fællesskaber gennem hensyn, anerkendelse og tilpasse udfordringer.

I Sølund har vi en bred forståelse af begrebet udsathed.

I vores optik er udsathed afhængigt af det enkelte menneskes subjektive oplevelse.

Et barn kan være i en udsat position pga.:

- Livsbetingelser og vilkår - kulturelle, religiøse, sproglige, sociale
- Familekriser – skilsmisse, dødsfald, psykisk sygdom
- Fysiske og psykiske udfordringer – handicap, diagnoser, sensitivitet
- Udviklingsmæssige udfordringer – sproglige, kropslige, sociale, følelsesmæssige
- Forandringer i hjemmet eller institutionen – flytning, ændringer i børnegrupper og positioner, personaleforandringer, samarbejds- og kommunikationsvanskeligheder.

I vores daglige praksis arbejder vi bevidst med:

- At tage imod nye børn og familier med udgangspunkt i deres unikke familie. Vi indgår i et tæt samarbejde med forældrene om præcis deres og deres barns erfaringer, vilkår, ressourcer og sårbarheder.
- At vi i den pædagogiske hverdag tager udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer, overskud, vanskeligheder, udfordringer og vilkår, når vi tilrettelægger aktiviteter og indsatser for barnet i fællesskabet
- At skabe nogle udviklings- og læringsmiljøer - både fysiske og psykiske - som ALLE børn kan profitere af.
- At organisere og strukturere rutiner, aktiviteter og skift som mulige og overskuelige læringsrum med afsæt i det enkelte barns forudsætninger og nærværende situation.
- At se bag om barnets adfærd (intentionen) og forstå den som hensigtsmæssige reaktioner på en uhensigtsmæssig situation og herudfra hjælpe barnet ind i fællesskabet gennem indføling, forståelse og guidning til en mere hensigtsmæssig adfærd
- At vi er ansvarlige for at skabe en atmosfære – et psykisk miljø - hvor ALLE børn kan "ånde frit", føle sig værdsat og værdifulde i fællesskabet som den, de er - både i forhold til de voksne og de andre børn.
- At ALLE børn oplever at høre til og føler sig som en del af et eller flere fællesskaber
- At der er mangfoldige måder at være en del af et fællesskab på. Vi skaber rum for forskellige fællesskaber og forskellige deltagelsesmuligheder i disse fællesskaber.
- At børnene er medskabere af fællesskaberne. Børnefællesskaberne – det relationelle og konteksten - bruges derfor aktivt som stilladsering/støtte af det enkelte barn i dets nærmeste udviklingszone.
- En opmærksomhed på at vi som voksne definerer nogle fællesskaber som mere værdifulde end andre og at vi derfor løbende drøfter, hvorfor fællesskaberne er værdifulde.
- En opmærksomhed på, at vi kollegialt taler om barnet på en måde, som giver barnet deltagelsesmuligheder og styrker dets positive selvfortælling.
- En opmærksomhed på, at vi i samarbejdet med forældrene er ansvarlige for at skabe en kultur for at tale med forældrene om deres eget barn, andres børn eller andre forældre på en måde, som styrker familiernes selvfortællinger og fællesskaberne positivt for alle børn og forældre i institutionen.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Sølund er vores hovedfokus at give børnene et fundament af tryghed at bevæge sig ud i verden på – at de kan bevare deres integritet og være sig selv i fællesskaber med andre.

Vi arbejder med tryghedscirklen i hele institutionen som fundament for tilknytning og udforskning. De voksne har den vigtige opgave at være en sikker base for barnets nysgerrighed og mod på at prøve nyt på den ene side og at være den sikre havn, når barnet har brug for trøst, tryghed og skal ”tankes op” til nye udfordringer.

I mødet med barnet tager vi udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone og bruger børnenes forskellige ressourcer til at løfte børnene i fællesskabet. Det er på den måde ikke kun voksne men også andre – og særligt ældre - børn, der indgår i stilladseringen og læringsmiljøet for hinanden på forskellige udviklingsområder.

Vi arbejder med demokratisk dannelse og bruger metoden ”De fire fællesskaber” - en metode der har fokus på at lære børn medborgerskab ved at lade dem indgå i både forudbestemte og frivillige fællesskaber. Metoden styrker barnets medansvar, medindflydelse og forståelse af spilleregler for, hvordan man indgår, deltager og bidrager i forskellige fællesskaber, og dermed styrker barnet sine personlige og sociale kompetencer.

I Sølund betragter vi hele dagen som et læringsmiljø for børnene – fra de kommer til de går hjem.

Vi bruger rutiner, aktiviteter, ”mellemlum”, vores tilgang til børnene individuelt og i fællesskabet til at løfte det enkelte barn i overgangen til børnehaveklassen.

Vi lægger stor vægt på børnenes selvorganiserede leg (blåt fællesskab), hvor børnenes lyst til leg og samvær med hinanden udspiller sig understøttet af voksne. Vi arbejder gennem planlagte aktiviteter og rutiner med at styrke børnenes alsidige, men særligt personlige og sociale kompetencer, så de udvikler sig som gode legekammerater/venner, og så alle børn oplever at høre til.

Der planlægges aktiviteter for børnehaven – i hjemmeinstitutionen og udflytteren - for en måned ad gangen med udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe.

Skolegruppen samles min. en gang om ugen, hvor der er et særligt fokus for gruppen med afsæt i trivsel, fællesskabsfølelse, mod på nye oplevelser og nysgerrighed på at lære nyt.

Vi arbejder med at børnene skal opleve et løft på alsidige udviklingsområder i deres sidste år i børnehaven – at de kan mestre mere følelsesmæssigt, personligt, socialt, sprogligt og motorisk inden de forlader Sølund.

I dagligdagen arbejder vi med konflikthåndtering med udgangspunkt i de konkrete situationer og interaktioner der opstår. Der lyttes til børnenes perspektiver – følelser og fortælling - og den voksne fungerer som mægler i konflikten, så børnene finder vej sammen til en løsning. Vi arbejder ligeledes med metoden Fri for mobberi. Vi holder børnemøder med afsæt i samtalekort samt leger fælleslege, der understøtter børnenes samarbejdsevner og oplevelsen af fællesskab.

For *Skolegruppen* arbejder vi med at være forpligtet ind i fællesskabet. Det handler bla. om at børnene har særlige opgaver og ansvar i forbindelse med de daglige rutiner fx måltiderne. Børnene i skolegruppen er madværter i makkerpar i en uge ad gangen, hvor de står for borddækning, præsentation af maden samt oprydning.

Desuden er børnene hjælpeven/vinge-ven for et yngre barn, hvilket betyder at barnet er med til at modtage og oplære det yngre barn i rutinerne i børnehaven. Børnene skal opleve at vokse med det ansvar der ligger i at drage omsorg for et barn, der er yngre, og det yngre barn skal opleve at komme ombord.

Planlagte aktiviteter er alsidige og tager udgangspunkt den nærmeste udviklingszone for både det individuelle barn og gruppen. Aktiviteter planlægges så de inddrager hensynet til barnets perspektiv og forudsætninger for deltagelse.

I det sidste år i børnehaven skrues der op for krav og forventninger til børnene fx om deltagelse i aktiviteter og grupper bestemt af voksne. Børnene skal motiveres og opmuntres til deltagelse, så deres nysgerrighed og mod på at prøve nyt stimuleres.

Vi samarbejder tæt med forældrene om overgangen til skole og fritidshjem. Sammen med forældrene bruger vi et digitalt dialogredskab som udgangspunkt for samtale om deres barns udvikling og parathed til overgangen til den nye verden, og hvilken indsats vi og de skal gøre for at deres barn kan blive klar til og føle sig tryk i denne overgang.

Vi afholder af og til en ekstra samtale med forældrene før videnoverdragelsen sendes. Dette gøres hvis der er tvivl om barnet skal have udsat skolestart eller der er fokuspunkter der skulle følges op på.

I forbindelse med den skriftlige videnoverdragelse har vi gode erfaringer med at underbygge overdragelsen mundtligt ved et møde med fritidshjem og skole.

Årshjul for "skolegruppen"

Maj	• Fri for mobberi • Opstart af skolegruppe
Juni	• Fri for mobberi
Juli	sommerferie
August	• Fri for mobberi • Sprogvurderinger af 5-årige
September	• Fri for mobberi
Oktober	• Fri for mobberi • Samtaler med den kommende skoleårgang (uge 41/43)
November	• Fri for mobberi • Kreativt projekt – fx selvportrætter
December	• Fri for mobberi • Luciaoptog • Fælles julelandskab • Julegaver • Fortælling eller teater i udflytteren
Januar	• Fri for mobberi • Overgangssamtaler og videnoverdragelse for nogle forældre • Besøg på FH
Februar	• Fri for mobberi • Teatertur • Fælles fastelavnsris og Fastelavnfest
Marts	• Fri for mobberi • Fælles påskelandskab • Farvel-fest med forældre/cirkusforestilling
April	• Fri for mobberi • Overnatning i udflytteren

Praksisfortællinger under udarbejdelse

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Børnehuset Sølund ligger sammen med Plejecenter Sølund, som vi samarbejder med om aktiviteter med børnene og beboerne.

Både de store vuggestuebørn og børn fra begge børnehavegrupper har fast en gang om måneden en sang-og rytmikdag med de gamle på plejecenteret.

Vi besøger jævnligt biblioteket Blågården, hvor vi låner bøger og deltager i deres kulturelle arrangementer og tilbud.

Vi inviterer ligeledes "gæster" ind i institutionen for at tilføre børn og voksne noget nyt og inspirerende.

I de kommende år skal vi som institution deltage i projekt Legekunst og indgå i et samarbejde med Design-museet.

Praksisfortællinger – under udarbejdelse

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø:

I Sølund tilbyder vi med vores tilgang, struktur, indretning og funktionsopdelte rum et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, hvor børnene:

- gives mulighed for at bevæge sig både inde og ude
- gives mulighed for at være aktive og i ro og kan opsøge det
- gives mulighed for at lege
- gives mulighed for medbestemmelse og medinddragelse
- tydeligt kan se hvilke lege og aktiviteter der kan foregå i hvilke rum
- oplever et tilhørsforhold til de voksne, sin gruppe og hele Sølund
- oplever at blive set og have lov til at være som den de er i fællesskabet
- bliver støttet og udfordret - i nærmeste udviklingszone
- hjælpes i deres behov og følelsesmæssige reaktioner

Praksisfortællinger -under udarbejdelse

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes alsidige personlige udvikling ved at vi:

- i dagligdagen tager individuelle hensyn til børnene gennem tæt kendskab til det enkelte barn. Vi har øje for det enkelte barns ressourcer og udfordringer samt dets personlige grænser. Vi yder omsorg og støtter barnet i at få sine basale behov opfyldt samt viser respekt for barnets lyst til og behov for tæthed i følelsesmæssige situationer f.eks. trøst ved afsked.
- i de daglige rutiner støtter og vejleder børnene i at være selvhjulpne og støtter dem i oplevelsen af at kunne mestre lidt mere. Vi prioriterer tiden til læringen, der ligger implicit i rutinerne.
- behandler børnene ligeværdigt og respektfuldt og møder dem med en anerkendende tilgang. Den anerkendende tilgang handler for os om at børnene bliver mødt, set og forstået med respekt for deres egen oplevelse af en situation. Vi møder barnet ved at se bag om dets adfærd og prøve at forstå dets intention.
- støtter børnene i at vise og regulere deres forskellige følelser, hvad enten det er savn, tristhed, vrede eller glæde gennem at spejle barnets følelse og sprogliggøre den – at se barnet indefra.
- vejleder børnene i at bruge sproget i forbindelse med konflikter. Vi understøtter deres forsøg på at fortælle, hvad der forudgående er sket og i at bruge sproget samt at være med til at finde en fælles løsning. Børnehavebørnene hjælpes til at mentalisere – at se den anden indefra og sig selv udefra.
- planlægger aktiviteter og sammensætter børnegruppen, så det tager udgangspunkt i det enkelte barn og børnegruppens nærmeste udviklingszone (ZNU) – kognitivt, følelsesmæssigt, socialt, sprogligt samt motorisk samt dets aktuelle vilkår.

Praksisfortællinger – under udarbejdelse

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes sociale udvikling ved at vi:

- tager udgangspunkt i følgende grundlæggende pædagogiske principper – åbne døre, børnenes frie bevægelighed og aldersintegration - som i høj grad handler om at understøtte udvikling af sociale fællesskaber. (se læringsmiljøer i det pædagogiske grundlag)

Åbne døre betyder ikke, at dørene altid er åbne, men at vi som voksne skal være nysgerrige på børneperspektivet - hvad børnene vil og imødekomme og gribe deres initiativer. Børnene skal generelt have medbestemmelse på deltagelse inden for dagligdagens rammer og planlagte aktiviteter. Det er dog altid den voksnes ansvar at vurdere barnets til- og fravalg på baggrund af kendskabet til det enkelte barn og dets nærmeste udviklingszone.

De åbne døre giver børnene mulighed for at udvikle sociale kompetencer, søge udfordringer og lære af børn der er ældre og heraf udvikle sig alsidigt. Strukturen er ligeledes med til at understøtte at de ældste børn udvikler evne til at udvise omsorg for og tage hensyn til de yngste børn – empati for andre. De yngre børn kan naturligt blive trukket af nysgerrigheden mod de ældre børns aktiviteter og lege. Disse initiativer og naturlige "udviklingsdrive" (børneperspektivet) skal de voksne have øje for og samarbejde om i hverdagen.

De åbne døre og børnenes fri bevægelighed gør, at børnene i dagligdagen blander sig med hinanden aldersmæssigt, hvilket giver voksne og børn et gensidigt kendskab til hinanden. Børnene gives derved mulighed for at danne relationer til både voksne og børn på tværs af husets grupper og oplever på den måde alle voksne, som nogle der er tilgængelige i dagligdagen.

- I vuggestuen giver dette gode muligheder for at kunne tilgodese det enkelte barns udvikling og behov i trygge rammer og dermed tage udgangspunkt i et nogenlunde ensartet udviklingsniveau i gruppen af jævnaldrende (0-2 år). Vuggestuebørnene får mulighed for at bevæge sig rundt uden at blive rendt over ende af børnehavebørn. Det skal være trygt for dem at kunne gå på opdagelse, lære nyt og erfare deres omverden. Børnehavebørnene skal modsat have en hverdag hvor de kan opbygge lege uden konstant hensyntagen til eller afbrydelser af vuggestuebørnene.
- Storebasen – de ældste vuggestuebørn – er placeret sådan at vuggestuebørnene kan have samvær og danne relationer med børnehavebørnene samt vænne sig til det højere tempo og større antal børn, der er i børnehaven.
- Børnehavebørnene er inddelt i grupper med 3-6-årige for at bevare det aldersintegrerede princip, så børnene kan lære af hinanden store som små - også når de er i udflytteren.

Aldersintegrationen og husets struktur bevirker, at børnene på tværs af aldersforskelle har stor glæde af hinanden. Små børn knytter venskaber til hinanden, og i en daginstitution er der mange venner at vælge imellem. Den åbne struktur gør det muligt for børnene at søge og have indflydelse på valg af venner udenfor deres egen gruppe og på baggrund af personlighed og udviklingsniveau.

- har en aldersintegreret legeplads med opdelte legezoner, som kan understøtte lege i mindre børnefællesskaber
- har tilrettelagt indemiljøet funktionsopdelt og indretningen har fokus på børnenes legefællesskaber. Legetøjet er nøje udvalgt til de forskellige aldersgrupper, så det understøtter børnenes udviklingsniveau som forudsætning for fælles leg og aktivitet.
- planlægger og bruger aktiviteter som ramme for udvikling af sociale fællesskaber med udgangspunkt i børnenes ressourcer og udfordringer samt aktuelle eller potentielle positive relationer – den voksne "går foran"
- dagligt organiserer børnene i mindre grupper omkring en aktivitet/leg/tur/frokosten, så børnene får mulighed for at danne nye relationer og venskaber samt for at give alle børn deltagelsesmuligheder i fællesskabet
- er tilstede sammen med de små børn og tilgængelige for de større børn i deres lege, så de støttes i at mærke egne og andres behov og grænser og guides i samspillet med de andre børn – "gå ved siden af"
- arbejder struktureret med metoder, der bidrager til inklusion og et positivt syn på børnenes forskellighed fx Fri-for-mobberi
- fremstår som positive rollemodeller i konfliktsituationer ved at være anerkendende, nysgerrige på barnets perspektiv og sætte ord på barnets følelser og intentioner – se barnet indefra.
- hjælper børn ind i legefællesskaber gennem deltagelse i og opbygning af en leg eller en aktivitet omkring et barn, så legen tiltrækker andre børn. Når børnenes leg er kommet i gang og ikke behøver mere støtte, kan den voksne trække sig ud af

legen. På den måde skal den voksne handle og være aktiv medspiller i børnenes sociale samspil – en vekslen mellem at "gå foran", "ved siden af" og "bagved".

- arbejder med at sammensætte grupper (de sociale fællesskaber) på baggrund af børnenes ressourcer og udfordringer (ZNU) hvor børnene indgår gensidigt i stilladsning
- inddrager børnene i at se og hjælpe hinanden i følelsesmæssige situationer og de daglige rutiner, hvor de kan profitere af hinandens kompetencer.
- i de daglige rutiner støtter og vejleder børnene i at være selvhjulpne og hjælpe hinanden. Vi arbejder videre med den læring og de færdigheder børnene mestre i 3 årsalderen herunder af- og påklædning, toiletbesøg og inddragelse i dagligdagens gøremål; fælles oprydning før måltidet, borddækning, aktiviteterne under måltiderne samt oprydning herefter. Børnene vejledes i at gøre tingene selv og hente hjælp hvis det er nødvendigt. De opfordres desuden til at hjælpe hinanden. Hos de ældste børn arbejdes der med at børnene har særligt ansvar for nogle af dagligdagens gøremål.
- i dagligdagen tager individuelle hensyn til børnene gennem et tæt kendskab til det enkelte barns position i fællesskabet. Vi har øje for det enkelte barns personlige styrker og udfordringer og arbejder med børnenes gensidige respekt for hinandens integritet ved positivt at fremhæve deres forskelligheder.
- støtter børnene i at vise og håndtere deres forskellige følelser, hvad enten de er kede af det, vrede eller glade. Gennem trøst og dialog spejler vi barnets følelse, reflekterer sammen med barnet over hændelsen og følelserne den afføder.
- understøtter, at børnene kan udnytte deres ressourcer og kompetencer i børnefællesskaber. Med udgangspunkt i det enkelte barns og gruppens ressourcer og kompetencer tilrettelægges barnets deltagelse i aktiviteter, ture og de dagligdags rutiner. Vi udfordrer på denne måde barnet med afsæt i dets nærmeste udviklingszone.
- gennem aktiviteter og ture ud af huset i mindre grupper understøtter udviklingen af tætte og nære relationer mellem barn og voksen og mellem børnene indbyrdes. Vi udvælger på baggrund af pædagogiske overvejelser hvilke børn, der skal deltage i hvilke ture og med hvem.
- skaber et læringsmiljø som understøtter, at børn engagerer sig i leg og aktiviteter, der inviterer dem til at udfolde, udforske og gøre sig erfaringer med sig selv og hinanden på mange og nye måder. Børnenes selvforståelse og handlemønstre skal også udfordres i både leg og aktiviteter, hvor børnenes eller det pædagogiske personales handling eller forståelser begrænser barnets egen eller andres udvikling.
- Skaber et læringsmiljø som understøtter og udvider barnets erfaringsverden, så børn kan og tør deltage samt tager initiativ til at skabe de muligheder for livsudfoldelse, de ønsker sig i de fællesskaber, de indgår i. Børn øver sig i deltagelseskompetence ved at balancere mellem iagttagende og mere initiativtagende positioner i de forskellige aktiviteter og relationer, de indgår i.
- Understøtter fællesskabsfølelsen og børnenes individuelle udvikling af personlige og sociale kompetencer gennem voksenstyrede aktiviteter, fælles projekter og traditioner.
- prioriterer tid og plads til børnenes selvorganiserede leg som træningsbane for udvikling af alsidige kompetencer. Vi understøtter børnenes initiativer til leg og legefællesskaber og forsøger på baggrund af vores fysiske rammer at skabe bedst

mulige legemiljøer og betingelser for leg ude og inde. Alle børn skal ikke nødvendigvis det samme på samme tid, men alle børn skal have adgang til legen.

- nøje vælger og planlægger aktiviteter og hvilke børn, der skal deltage i disse ud fra det enkelte barn og børnegruppens særlige behov. Det tilrettelægges i fællesskab i hele børnehaven, men med udgangspunkt i gruppe 1 og gruppe 2 individuelle behov og gruppens dynamik.
- anvende medborgerskabmetoden "De fire fællesskaber". De fire forskellige fællesskaber, som metoden arbejder med, bliver dannet ud fra om aktiviteter og sammensætning af børnegruppen er forudbestemte, valgfrie eller frivillige. Børnene udfordres personligt og socialt ved at indgå i de forskellige typer af fællesskaber og styrkes i medansvar, medindflydelse og forståelse for demokratiske og sociale spille-regler.

Praksisfortællinger

Arbejdes der på

Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes udvikling af kommunikation og sprog ved at vi:

- italesætter og samtaler med barnet om oplevelser og hændelser, som barnet har været en del af i eller uden for institutionen, da samtale 1:1 med en voksen eller en voksen med en mindre gruppe børn har afgørende betydning for udviklingen af barnets sprog.
- italesætter handlinger og overgange i hverdagen eller i legen, så der på sigt opnås en øget sprogforståelse hos barnet og sproget understøttes ved italesætte handling, imens der handles.
- I dagligdagens rutiner, under måltidet og i aktiviteter i grupper med færre børn skaber rammer for, at børnene bliver hørt og forstået og bliver støttet sprogligt og i skiftene i lytte- og talepositionerne i samtalen.
- er opmærksomme på barnets initiativ til at fortælle og på at give det tid og plads til at fortælle
- spiser i mindre grupper, så den voksne så vidt muligt kan være nærværende med det enkelte barn/den lille gruppe. Aktiviteter og ture med børnene foregår ligeledes i mindre grupper, så de voksne kan sikre, at børnene bliver hørt og forstået og kan støttes sprogligt.
- inddeler børnene i mindre grupper/spisegrupper, så vi understøtter at alle børn får mulighed for at få erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

- opmuntrer barnet til at sprogliggøre sine tanker og følelser og reflekterer sammen med barnet f.eks. i forbindelse med et hændelsesforløb eller en konflikt
- støtter børnenes evne til at genfortælle og fortælle eventyr og historier gennem dukketeater- og teateraktiviteter.
- læser bøger for børnene i grupper med få børn og samtaler med børnene om handling, indhold og temaer og arbejder med dialogisk læsning.
- giver børnene kendskab til biblioteket ved at besøge det lokale bibliotek og låne bøger
- synger og fortæller børnene rim og remser. I vuggestuen har vi en fast sangaktivitet, hvor vi understøtter sproget med artefakter.
- spiller spil med fokus på at børnene får kendskab til tal og symboler.
- i bevægelseslege understøtter børnenes sproglige udvikling f.eks. ved gennem kropslige lege at begrebsliggøre former, farver, forholdsord og benævne kroppens dele.
- opfordrer børnene og understøtter deres initiativer til rolleleg, hvor symboler, tal og bogstaver indgår f.eks. købmand, restaurant og kontor.
- understøtter børnenes sproglige udvikling ved at inddrage dem aktivt i de genkendelige rutiner i hverdagen. Gennem gentagelse af rutiner, lege, fortællinger og sange skaber vi konkrete sprogstimulerende læringsmiljøer. Børnenes sprogforståelse synliggøres i deres aktive handlinger i forbindelse med de daglige rutiner.

Praksisfortællinger - arbejdes der på

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes udvikling af krop, sanser og bevægelse ved at vi:

- inddrager og udnytter alle kvadratmeter i institutionen så som gangarealer, garderobe og alrum. Med klapborde på væggene og møbler på hjul skabes der fleksibilitet og mest mulig gulvplads. Dette understøtter børnenes frie bevægelighed og motoriske udfoldelse.
- har en lettilgængelig legeplads der er åben det meste af dagen eller så meget det er muligt. Dette giver børnene mulighed for alsidig udfoldelse i fysiske aktiviteter som støtter udvikling af deres kropslige kompetencer. Ud over de cykler, vi har i institutionen, gives børnene mulighed for at medbringe deres egne cykler, løbehjul og rulleskøjter, så de kan øve sig - styrke deres mod, balance, rum- og retningsans – og finde glæden i at bevæge og udvikle sig.
- tilbyder børnene alsidige ture ud af huset, hvor de kan udfolde sig og udfordres fysisk. På ture prioriterer vi, at børnene er så aktive som muligt, så transport i vogne primært handler om børnenes sikkerhed. De fysiske udfordringer findes i nærmiljøets parker og legepladser.

- i vores udflytterafdeling har vi plads til mere udfordrende og fysisk udfoldelse. Vi har en svævebane, en cykelbane og en fugleredegynge samt laden hvor der bygges forhindrings-baner. Desuden er der mulighed for at klatre i træer i den lille skov.
- arbejder med æstetiske læringsmiljøer. Indretningen i er funktionsopdelt, så det tydeligt fremgår hvilke aktiviteter der foregår i rummene. Vi har rum til fin- og grovmotorisk udfoldelse.
- i strukturerede aktiviteter anvendes der møbler, puder og balancebomme, der kan bruges til klatring og balancering. Dermed styrkes den sansemotoriske udvikling. Samspillet mellem labyrint-, taktil- og muskel-ledsansen.
- gennem strukturerede værkstedsaktiviteter samt ved tilgængelighed af konstruktionslegetøj (Lego, magneter mv.) og materialer understøtter vi børnenes udvikling af finmotoriske kompetencer. Tusser, farveblyanter og papir er altid tilgængelige. Sakse er ligeledes tilgængelige for de ældste børnehalebørn.
- igangsætter kreative processer som understøtter udviklingen af barnets finmotorik. (Tegne, klippe, male, perler, modellervoks)
- strukturerer aktiviteter så som regellege, løbelege, "bevægelses-træning", rytmiske bevægelseslege, balance- og forhindringsbaner samt fysiske aktiviteter forbundet med den årlige cirkus-/teaterforestilling for at understøtte børnenes grovmotoriske udvikling samt deres kropsbevidsthed.
- igangsætter aktiviteter, hvor der er fokus på de enkelte sanser, så barnet opbygger erfaringer hermed.
- gennem rytmiske lege og bevægelsesaktiviteter giver børnene mulighed for at bruge kroppen på alsidige måder, hvilket styrker barnets grovmotoriske udvikling og kropsbevidsthed.
- understøtter udviklingen af det enkelte barns fornemmelse af sig selv og egne fysiske behov gennem at imødekomme dem. De kan hvile sig eller være aktive, hvis de har brug for det.
- understøtter gennem dialog og refleksion med børnene udvikling af deres evne til at læse og forstå andres kropssprog samt give udtryk for egne personlige grænser.
- benævner, taler og samtaler om kroppen og dens funktioner i forbindelse med de daglige rutiner samt i forbindelse med lege og sange, hvor kroppen er i fokus.
- støtter barnet i at kunne opfylde egne fysiske behov. F.eks. er kopper tilgængelige hvis barnet føler tørst.
- understøtter barnets selvhjulpenhed i forhold til de daglige rutiner.
- giver barnet mulighed for at sove, slappe af og hvile sig i løbet af dagen.
- med sproget understøtter udviklingen af børnenes evne til at læse og forstå andres kropssprog samt give udtryk for egne personlige grænser.
- har fokus på barnets motoriske mestringszone og ZNU.

Praksisfortællinger

arbejdes der på

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science ved at vi:

- giver barnet mulighed for at udforske og erfare naturen med alle sanserne. f.eks. er børnene ude i al slags vejr hele året rundt så de kan mærke og få erfaringer med de forskellige årstider og vejrlig.
- giver barnet mulighed for at undres og stille spørgsmål og indgå i social interaktion med andre børn og voksne om sin undren og eksperimenter
- giver barnet mulighed for at opleve glæde ved at være udendørs ved at imødekomme barnets initiativ til at ville ud på legepladsen eller på tur. Vi vægter højt at børnene kommer ud hver dag.
- giver barnet mulighed for at opleve naturen som et rum for leg og fantasi og for stille og vilde aktiviteter.
- giver barnet mulighed for at opleve naturen som et rum for nysgerrighed og udforskning. Legepladsen og udearealet og naturen omkring "udflytteren" bruges til at gå på opdagelse fx efter dyr samt eksperimentere med sand/jord og vand, ild/bål, sætte drager op, plante i fællesskab med børn og voksne.
- giver barnet mulighed for at udvikle respekt for natur og miljø. Vi har en kolonihave, som ofte bruges. Her drager børnene erfaringer med at grave, lede efter dyr, vande og "ordne" haven. De får begyndende indsigt i omsorg for det levende. I "udflytteren"

- giver barnet mulighed for at opnå kendskab til, viden om og forståelse for naturen både i byen og på landet i udflytteren.
- giver barnet mulighed for at have mange og forskelligartede erfaringer med naturen og naturfænomener på ture til de lokale parker og legepladser og i udflytteren.
- giver barnet mulighed for at udfordre sig selv og sine grænser i naturen gennem "vild" og risiko fyldt leg
- giver barnet mulighed for at deltage i både spontane og planlagte aktiviteter med indhold af hverdagsmatematik og science

Praksisfortællinger - Arbejdes der på

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab ved at vi:

- giver barnet mulighed for at opleve og deltage i forskellige kreative og kunstneriske udtryksformer f.eks. musiske, dramatiske og fortællende – at få indtryk.
- giver barnet mulighed for at eksperimentere med, øve sig i og afprøve sig selv i forhold til et bredt spekter af udtryksformer – at komme til udtryk og sætte aftryk.
- skaber rammer for inspiration, støtter og udfordrer barnet i forhold til at udtrykke sig kreativt og skabe individuelle og fælles udtryk.
- skaber rammer, hvor børnene bliver præsenteret for og får et kendskab til og får erfaringer med forskellige materialer.
- giver barnet indblik i egen og andres kulturer.
- formidler viden om, forståelse og respekt for forskellige kulturelle værdier og traditioner

- giver barnet mulighed for at opleve og deltage i de kulturelle traditioner, der følger årets gang samt institutionens egne traditioner såsom høstfest, julefest og fastelavn.
- samarbejder med plejecenteret om rytmikforløb og sangaktivitet for børnene sammen med "de gamle"

Praksisfortællinger - Arbejdes der på

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

>Skriv her.<

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi er i proces med at finde en ramme og form for vores fælles refleksions-, lærings- og evalueringskultur.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC